

Definice pro tvrzení „zdravé“ potraviny v USA

06. 10. 2022

30.9.2022 - Americký úřad pro potraviny a léčiva (FDA - Food and Drug Administration) vydal dne 29. září pokyny pro tvrzení na obalu, že jde o „zdravou“ potravinu. Záměrem je uceleným způsobem kodifikovat toto tvrzení, které spotřebitel jednoznačně přijme a bude chápat tak, že je produkt vhodný pro zdraví.

Historie tohoto předpisu se datuje do roku 2017, kde se na veřejném slyšení k tomuto tématu celá řada odborníků na výživu, lékařů i zástupců byznysu shodla na tom, že „zdravé potraviny“ nemají jednotnou definici. V případě potravin je totiž třeba vzít v potaz řadu aspektů týkající se zpracování, složení nebo způsobu konzumace. Šest let tak Úřadu trvala příprava pravidel, které definují různé druhy potravin a nápojů z pohledu plnění definice „zdravé“.

Jde o poměrně složitou disciplínu, neboť výroba potravin je vysoce komplexním systémem. Podle nových pokynů musí mít potravina s označením „zdravá“ obsah ekvivalentu porce ovoce, zeleniny, obilovin, mléčných výrobků nebo bílkovin tak, jak je uvedeno ve [výživových doporučeních pro Američany](#). Tvrzení může být automaticky uvedeno u čerstvého ovoce a zeleniny. Pro různé druhy zpracovaných výrobků je k dispozici stupnice, která obsahuje nutriční požadavky a procentuální limity pro doporučený denní příjem přidaných cukrů, sodíku a nasycených tuků.

Tato definice zdravého stravování bere v úvahu různé aspekty a způsoby, jakými se Američané stravují. Obvykle jde o tři jídla a jednu svačinu, definice tedy bere v úvahu čtyři příležitosti ke konzumaci jídla. A některé produkty definuje jako „zdravé“ ze své podstaty – čerstvé ovoce a zeleninu nebo vodu. Zdůrazňuje také některé výrobky s nižším obsahem tuků, přičemž za „zdravé“ považuje nízkotučné či odtučněné mléčné produkty nebo vejce, semena a ořechy.

[Příslušné pokyny FDA lze nalézt na tomto odkazu](#). Předmětný předpis ještě není finálním zněním, ale je publikován k případným připomínkám ve lhůtě 90 dní.

Bílý dům, velká konference a nová strategie pro výživu

Ve středu 28. září se v sídle amerického prezidenta Bílém domě uskutečnila konference o výživě. Tato akce byla za posledních více než 50 let největším diskusním fórem k otázkám potravin a stravování Američanů. Přestože bezpečnost potravin, výživová hodnota, jasné značení na obalech nebo dostatečný přístup ke zdravým potravinám jsou zásadní pro vedení kvalitního života, ne vždy se daří nastavit vhodnou politiku a legislativní prostředí. Joe Biden je prvním prezidentem od dob Richarda Nixona, který svolal setkání nejvyšších zástupců administrativy, zástupců vědecké obce, ochrany spotřebitelů, představitelů soukromého sektoru a investorů, aby diskutovali právě výše uvedené otázky.

Těsně před zahájením samotné konference představila administrativa prezidenta Bidena novou strategii, jejímž cílem je do roku 2030 ukončit hlad a zlepšit stravovací návyky a fyzické zdraví Američanů. [The National Strategy on Hunger, Nutrition and Health](#) - národní strategie pro otázky hladu, výživy a zdraví je kombinací exekutivních opatření a legislativních návrhů.

Ohledně potírání hladu v USA je v Bidenově návrhu několik politických řešení, která se týkají přístupu ke zdravým potravinám, včetně zvýšení přístupu k bezplatnému školnímu stravování, provedení změn v programu tzv. potravinových lístků (SNAP - Supplemental Nutrition Assistance Program) a spolupráce s vládními úřady na zlepšení fyzické dostupnosti obchodů s potravinami.

Zásadní změny se čekají u označování potravin. Tématem, které je diskutováno i v EU, je vytvoření

systému označování na přední straně obalu, který spotřebitelům pomůže rychle zjistit nutriční normy výrobku. Toto schéma, které bylo již zavedeno např. ve Velké Británii, jde nad rámec informací o nutričních údajích a mohlo by zahrnovat výstražné barvy semaforu nebo hvězdičky, které by spotřebitelům snadno a jasně ukázaly výživovou hodnotu z pohledu zdraví.

Podobná plánovaná iniciativa by spotřebitelům zpřístupnila informace o výživových hodnotách i při nakupování potravin online, které v USA stále nabývá na významu. Strategie v této otázce vyzývá i k poskytnutí informací s cílem shromáždit data o aktuálních opatřeních a případných problémech.

Návrh strategie se zaměřuje také na dvě důležité, ale i kontroverzní složky v potravinách – sůl a cukr. Vyzývá k opětovnému přezkoumání dobrovolných pokynů pro snižování množství soli, které byly vydány v loňském roce, a ke zvážení případného zavedení podobných pokynů pro snižování množství cukru. Aktuálně platné povinné označení nutričních údajů na výrobcích věnuje větší pozornost množství cukru ve výrobku, zejm. přidaných cukrů. Má se za to, že dobrovolné pokyny by pomohly ještě dále snižovat množství přidávaných cukrů do výrobků – široká diskuse k tomuto tématu se povede v nejbližších měsících.

Strategie si neklade přesné časové termíny, řeší i otázku zvýšení dostupnosti zdravotní péče související s výživou a to je „během na dlouhou trať“. Jednou z iniciativ, které by měly naopak vstoupit v platnost velmi brzy je výše uvedené tvrzení na obalech, že jde o „zdravou“ potravinu.

Zpracoval: P. Ježek, zemědělský diplomat velvyslanectví ČR ve Washingtonu, D. C., petr_jezek@mzv.cz